XII-ik évfolyam. 31-dik szám. Köszeg, 1892. julius 31-én.

KŐSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi, közgazdasági, ipar-kereskedelmi és nevelészeti hetilap.

TÖBB EGYLET KÖZLÖNYE.

Előfizetési ár: Egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt. *Egyes szám ára 10 kr.* Megjelenik minden vasárnapon.

Szerkesztőség: a táblaház iskola-utczai részében. Kéziratok, levelek s egyéb a lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők. *Kiadói iroda:* városkör 81. sz. a nyomdában.

Előfizetési pénzek és reclamatiók a kiadóhivatalhoz (Feigl Gyula) intézendők. *Hirdetések jutányos áron vétetnek fel.*

A kolera ellen.

Minden felé óvóintézkedéseket tesznek egy rémséges betegség, az ázsiai kolera ellen. Idén ismét felütötte fejét az ázsiai tartományokban, honnan feltarthatlanul terjed tova és félő, hogy azt hazánkba is behurczolják. A közeledő vész természetesen arra készteti a kormányt és a helyhatóságokat, hogy a legmesszebb menő óvóintézkedéseket tegyék. Vasvármegye alispánja egy alább közlendő rendelettel sürgős intézkedésre szólitja fel a járások főszolgabiráit és a két város polgármestereit, mely intézkedésnek hatását már érezzük. A fődolog most csak az, hogy a lakosság a rendeleteknek mindenben pontosan megfeleljen és megtegyen mindent, a mi a helyi viszonyoknak leginkább megfelel és a mit közegészségügyi érdekeink megköveznek. Levegőnk tiszta, jó; ivóvizünk fris, egészséges. Nálunk főgondot a csatornákra és a földszinti nedves lakásokra kell forditani. Meg kell tehát mindenütt vizsgálnunk az emésztő- és szemétgödröket és azok netaláni czelszerütlenségén segiteni; kivánatos továbbá a szigoru fertőtlenités, még pedig nem azzal a bizonyos vörös porral, hanem a leghatékonyabbnak elismert klórmészszel. Végre a nálunk nagy számmal levő nedves földszinti lakásokat rendesan szellőztetni kell s tisztántartásukról gondoskodni.

Most további mihez tartás végett közöljük a vármegye alispánjának a belügyminiszter hasonló értelmü rendelete alapján valamennyi főszolgabiróhoz és a két polgármesterhez intézett rendeletét, mely igy szól:

1. Az Oroszországból a vármegye területére érkező utasnak megérkezéről és letelepedéséről ezen rendelet értelmében leendő megfigyelés végett haladéktalanul tudomást szerezzenek, s ily értelemben a szálloda tulajdonosokat a bejelentésre szigoruan utasitsák. Az ily utasokat — bárhol szálljanak is azok — legalább 5 napig orvosi felügyelet alatt tartsák, holmijokat azonnal fertőztelenittessék s netáni gyanus megbetegedés esetén a legkiterjedtebb óvintézkedéseket foganatositassák s hozzám erről azonnal jelentést tegyenek.

2. Szigoruan utasitsák az oldaluk mellett alkalmazott és alájuk rendelt egészségügyi közegeket, orvosokat az iránt, hogy a lakosság egészségügyi állapotát folyton éber figyelemmel kisérjék s a mint valamely gyanus betegségi tünet, (cholera nostras, cholerin) első esetei felmerülnek, arról hozzám azonnal jelentést tegyenek. Minthogy pedig a vármegye területén jelenleg is több körorvosi állás betöltetlen, ezek mielőtti betöltése végett azonnal pályázatot hirdessenek, s e pályázati hirdetésbe azt is felvegyék, hogy a körorvosok ezentul a rendes fizetésen kivül még fuvarátalányban is részesülnek. Az üresedésben levő körorvosi állásokat hozzám szintén bejelentsék.

3. A fertőtlenitő szerek készletének akadálytalan beszerzése czéljából utasitom tettes urakat, hogy a hatóságuk területén levő nagyobb helységek kereskedeseiben megtelő fertőtlenitési szerek készletének mennyisége iránt kellő tájékozást szerezzenek, a szükséglendő mennyiséget megközelitőleg kiszámitsák s ebből tudják ki, vajjon ezen készlet a szükséghez képest elegséges lesz-e, vagy sem; a hiányzó mennyiséget igyekezzenek olyképp biztositani, hogy a fennforgó szükség esetén az bármikor azonnal beszerezhető legyen. E részben tett intézkedéseiről, a szükséglendő fertőtlenitő szer mennyiségéről, — a fertőtlenitő szert elárusitó kereskedők neveinek s lakásának közlésével hozzám jelentést tegyenek.

Figyelmeztetésul megjegyzem, hogy a leghatályosabb s legczélszerübben használható fertőtlenitő szerek a kereskedésekben előforduló közönséges tisztitatlan carbolsav (acidum carbolicum venete) és a vasgálicz.

4. Mindazon községekben, melyek külön kórházi helyiségekkel nem rendelkeznek, más alkalmas helyiségek kórszobákká berendeztessenek, azon községek pedig, melyekben vasuti állomás van, a cholera kórhelyiséget lehetőleg a községen kivül, de annak közelében már most felállittassanak. Ezen kórhelyiségek olyképen legyenek felszerelve, hogy azon tárgyak, melyek a betegekkel közvetlen érintkezésbe jöttek, megsemmisitheők legyenek. Utasitom tettes urakat, hogy ez irányban mielőbb intézkedjenek, s arról, vajjon a szóban forgó kórhelyiségek felállittattak-e, a járási (városi) orvosokkal együttesen meggyőződést szerezvén, hozzám az eredményt késedelem nélkül jelentsék be, a felügyeletet pedig jövőben is hatósági orvos által szigoruan gyakoroltassák.

5. A községekben tartsanak szigoru vizsgálatot az iránt, vajjon a község kellő jégkészlettel rendelkezik-e s utasitsák a községeket az iránt, hogy a jégkészletnek szükség esetére leendő fentartására gondot forditsanak.

6. A jó és elegendő mennyiségü ivóvizről való gondoskodás tettes uraknak egyik főfeladatát képezi. Ennélfogva az ivóviz nemcsak tiszta voltának fentartásáról gondoskodni mulhatlanul szükséges, hanem minden törekvés oda irányzandó, hogy ott, hol az ivóviz nem felel meg a közegészségi igényeknek, az lehetőleg megjavittassék, illetőleg megtisztittassék. Az ivóviz megjavitásának, illetőleg megtisztitásának legczélszerübb módja az, ha a folyó vagy kutviz egyszerü szürőkön átbocsájtatik; e czélból használhatók hordók, vagy egyéb nagyobb edények, melyekben a kavics és homokrétegek váltakoznak, mely készülék bárhol nehézség nélkül és olcsón előállitható. Hasonlag használhatók jó szerkezetü szénszürők. Ehez képest utasitom tettes urakat, hogy a folyók és kutakból nyert oly ivóvizre, mely közegészségi szempontból kifogásolható, hatósága területén a legéberebb figyelmet forditassa, a jó ivóvizzel nem rendelkező községeket irassa össze, oda a hatósági orvost időközönkint küldje ki, s utasitsa, hogy a viz megtisztitása s megjavitására czélzó intézkedéseket foganatositsa, s azok végrehajtását egész szigorral ellenőrizze.

7. A hatóságok területén tartózkodó orvosokat és szigorló orvosnövendékeket hivják fel nyilatkozattételre aziránt, hogy szükség esetén hajlandók lennének-e mint cholera orvosok alkalmazást vállalni; a jelentkezők neveit hozzám haladéktalanul bejelentsék.

8. Utasitom tettes urakat, tegyék a hatósági orvosoknak kötelességükké, hogy a járásaik területén létező összes községeket személyes felelősség terhe alatt beutazzák, s győződjenek meg a tett intézkedéseknek miként történt végrehajtásáról, a szükséges intézkedéseket megtegyék, az észlelt hiányok megjelölése mellett hű és kimeritő jelentést tegyenek, mely jelentéseket tettes urak hozzám haladéktalanul beterjeszszék.

Minthogy a m. kir. belügyministerium a fenti rendeletével elrendelte, hogy a tett intézkedésekről hozzá f. é. augusztus 15-ig jelentés tétessék, felhivom

TÁRCZA.

Meg kell nősülni!

Felhivás a közönséghez.

Az elmult héten egy képviselő döntő argumentumokkal bőven megokolt törvényjavaslatot nyujtott be a franczia kamarához elfogadás végett a kényszerházasságról.

Maga a tény, a kényszerházasság mint állami instituczió, mindazonáltal eléggé érdekes idea arra, hogy a társadalmi osztályoknak magasabban differencziálódott rétegei körülményesebben foglalkozzanak vele.

A „Magyar Géniusz" legujabb száma behatóan tárgyalja e kérdést s kifejti, hogy párisi szempontokból ez a törvényjavaslat épen nem alkalmas a kigunyolásra, mert nagyon mélyreható nyavalya az, a melynek megakadályozását csak ettől a durva római instituciótól reméli a benyujtott törvényjavaslatot helyeslő parlamenti töredék, de el kell ismerni viszont azt is, hogy olyan törvényt, a mely egyénnek legintimebb érzelmeit és szabad elhatározását akarja erőszakos állami beavatkozás utján nyers §§-okkal megrendszabályozni, — soha még eddig keresztülvinni illetőleg állandóan megtartani nem sikerült, — még magában a caesari abszolut uralom alatt virágzó Rómában sem. Akaratlanul is ide kinálkozik tehát az ember tolla alá a kérdés, hogy hová czéloz hát ez a fölfrissitett kényszerházassági törvényjavaslat, ha nem oda czéloz, a hová lőni akar?

Meg akarja lőni az agglegényeket, — ezzel az antik kovás fegyverrel ez egyszerűen képtelenség, — a kérdés tehát az, hogy mit akar elérni javaslatával ez a derék franczia képviselő?

Széles, virágos, rózsás és tüskebokros roppant terület az, a melyen ebből a nevezetes kérdésből kiindulva nemcsak tudását, hanem költői fantáziáját is megjártathatja az állami élet nemzetgazdasági felvirágzásának őszinte híve. Segélyül hívhatja a számokkal fölfegyverzett statisztikát és kimutathatja mindenek előtt azt a más különben senki által kétségbe nem vont igazságot, hogy a házasságok megcsökkenésével az állam legvitálisabb érdekei szenvednek olyan sulyos károkat, a melyeknek permanencziája végül halálos betegséget eredményez és semmiféle mesterséges úton többé nem gyógyitható. E megfogyatkozó emberi „állomány" (sic!) munkaveszteséget, a megcsökkent munka szellemi és anyagi dekadencziát von maga után minden elképzelhető téren, — első rangú feladatai közé kell tehát, hogy tartozzék az államnak, már csak a saját, minden privátus érdeken felül álló, általános érdeke szempontjából is, hogy megfelelő gyógyszerekről gondoskodjék, akkor a midőn statisztikailag kétségtelenné válik, hogy a nemzeti erőt jelentő emberi állomány szemmel láthatólag sorvasztó nyavalyának kórtüneteit mutatja föl.

A kényszerházasság azonban nem jelent gyógyszert. Semmiféle czivilizált kormánya ennek a világnak nem remélheti, hogy egy modern Lex P. Poppaea segélyével beletereli majd a makacskodó fiatalságot a szent járomba. Előnyök nyujtása, kemény pénzbeli büntetéseknek kilátásba helyezése, születendő csecsemőkért adandó medáleák, praemiumok és diszoklevelek mind nem eléggé nyomós eszközök arra, hogy a bátorság nélkül való fiatalság rugókonyságát egészen az oltárig feszitsék ki. Hiába parancsolja meg a törvény, hogy meg kell házasodni, különben annyi meg annyi nőtlenségi adó rovatik ki — ad notam hadmentességi adó — évről-évre, ha azt veti ellen a megfenyegetett jelölt, hogy szivesen megházasodnék harminczéves koromig, tisztelt állam, de csak 800 frt a fizetésem, s a kit szeretek, az olyan szegény leány, hogy jaj . . . Kerestem biz én — szónokolhatja tovább a törvénynyel turbált jelölt — olyan hitvest is, a kinek van némi pénze, de hiába tanulmányoztam végig tizet, ötvenet, százat, nem tetszik nekem ezek között a pénzes hajadonok között, tisztelt állam, egyetlen se, — csak az a szegény gyerek tetszik, a kit nem vehetek el; két koldustarisznyát akasztanék ő vele össze és én kellene, hogy czipeljem halálalom napjáig mind a kettőt . . . .

Mit felel egy ilyen ellenvetésre a kényszerházasságot erőszakoló állam?

Azt-e, hogy te 800 forinttal dotált tisztviselő csak vedd el azt a szegény leányt, majd megsegit az Isten . . . Vagy azt talán hogy pokolba minden szerelemmel, házasodj meg a nélkül, majd összeszoktok? . . .

Egyik frivolabb és képtelenebb válasz, mint a másik. Igen, ha azt felelhetné majd egy ilyen tisztességes védő beszédre az állam, hogy nem kell félni a megnehezedett életviszonyoktól, házasságra megérett fiaim és leányaim, adok én nektek az első pár évi szükségletetek fedezésére házaspároknként tizezer forintot, jó adózó esztendőben húszezer forintot, — akkor igen is keresztül lehetne talán vinni a kényszert abban az intelligenczián képviselő középosztályban is, a melyre a franczia „egy képviselő a maga törvényjavaslatával pressziót akar a megcsapant házasságok érdekében gyakorolni. Meg kell ugyanis jegyezni, hogy ez a poraiból megélemedett Lex P. Poppaea se gazdagságra, se parasztra nem nehezednék; a gazdag ember könnyen kijátszhatja, ha tetszik, — a paraszt meg kényszer nélkül is megházasodik, ha tiszta ingre van szüksége, s némi meleg ételre délben. Azt lehet tehát mondani, hogy ez a tervbe vett állami kényszer tisztán és kizárólag középpolgári-osztályba tartozó ifjuságot fenyegeti, a melynek

a tettes urakat, hogy jelen rendeletben előirtakat azonnal foganatositák, a erről hozzám legkésőbb f. é. augusztus 10-ig mulhatlanul kimeritő jelentést tegyenek.

Végül a 50092/92 min. rendelet alapján felhivom: hogy a levegőnek és talajnak minden fertőzéstől való megóvása, a jó és kellő mennyiségü ivóviz nyerése, a kutak kitisztittatása, a táp- és élelmiszerek, élvezeti czikkek, felett az egészségrendőri felügyelet szigoru gyakorolttatása, a vágóhidak, vendéglők, koresmák, középületek s azok udvarainak állandó tisztántartása, a szemétnek s hulladékoknak pontos kihordatása s a bomlasztó anyagokkal befertőzött helyeknek naponta kielégitő fertőtlenitése iránt erélyesen intézkedjék, s intézkedésének hatályos foganatosittatását a legnagyobb pontossággal ellenőrizze. Egyszersmind, miután az egészség megőrzésének egyik legfőbb feltételéi a jó, üde levegő képezi, szorgosan hasson oda, hogy a lakószobák minden zsufolástól menten, lehetőleg gyakran szellőztessenek s állandóan tisztán tartassanak. Különösen pedig gondoskodjék, hogy a falusi lakosság lakószobájának falait gyakrabban alaposan bemeszelje, a szoba földjét pedig felassa és a felásott helyet ne az udvarról, a mely igen gyakran szintén szennyezve van, hanem inkább távolabbi helyről, főleg a mezőről hozott tiszta földdel, homokkal, vagy agyaggal kitöltse.

Szombathely, 1892 julius 24.

Dr. Károlyi Antal sk.,
alispán.

A tanitó és az emberismeret.

A tanitónak szükségkép nagy emberismerettel kell birnia; más szóval: a tanitó az embert egyéni tulajdonságai, gondolkozásmódja és tettei után helyesen megitélni és azt saját nézete szerint meggyőzni és vezetni legyen képes. A tanitó oly nagyon sokoldalu összeköttetésbe jön egyes emberekkel, hogy az emberismeretet nem nélkülözheti. Ha erre épen a felnőttekkel szemben nem is volna szüksége, mint tanitó és nevelő a gyermekekkel szemben nem nélkülözheti, hisz minden kétségen kivül áll az, hogy a hibák, melyek a nevelés és tanitás terén előfordulnak, rendszerint az emberismeret hiányából származnak. Egy öreg kartársam kezdő-tanitó koromban azon tanácsot adta nekem: „Szerezzen emberismeretet magának, mert csak akkor fogja tudni, mikor kell óvni, fededni, tanácsolni.

Hogyan lehet emberismeretre szert tenni?

Legjobban úgy, ha az embereket élesen és sokoldalulag megfigyeljük; továbbá, ha az nmberek jellemét alaposan tanulmányozzuk (a jellem tanulmányozása oly foglalkozás, melyet nem üzünk oly terjedelemben, mint kivánatos volna), végre iparkodjunk előitéletektől mentek lenni, nehogy az embereket félre ismerjük.

Iparkodjunk tanitványaink képességeit, hajlamait, vérmérsékletét megismerni; figyeljük meg őket alaposan, éles szemmel, mielőtt róluk nézetünket megállapitanók; mert az emberismeretnél is lehet — mint minden ismeretnél — félszegség és felületesség, ezektől pedig nagyon óvakodjunk.

Magam tapasztaltam már, hogy két tanitótársam egy gyermekről a legellentétesebb nézetét nyilvánitotta velem szemben. Ezen nézetek egyike okvetlenül helytelen volt. S ilyen eset talán gyakrabban fordul elő, mint gondolnók.

Mindez azonban nem történhetik meg akkor, ha a megfigyelés lélektani alapokon nyugszik, azaz alapos.

Igaz, hogy nagyon nehéz a gyermekeket nagyobb számban oly körülményesen megfigyelni, hogy azokat „kivül-belül“ — mint mondani szokás — kiismerjük; mindazonáltal a mi az iskolában nem lehetséges, könnyen elérhető sokszor az iskolán kivül. A tanitó keresse az alkalmakat, hogy egyes tanitványaival az iskolai időn kivül négyszemközt beszélhessen; ilyenkor sok olyasmit fog megismerni rajta, amit az iskolában soha észre nem vett.

Ilyen alkalmakkor azonban nem szabad a gyermek gondolkozás módját, vagy kedélyhangulatát a külső életviszonya, szülei, egyes állitása, valamely tudományos rendszer, vagy ellenszenv szempontjából megitélni, hanem, a mint csak lehet, előitéletektől, bizalmatlanságtól, túlságos bizalomtól menten vizsgáljuk, egyedül csak azt törekedvén megtudni, valljon milyen a gyermek belső lelkiállapota és jellemének iránya.

Ha már többszörös megfigyelés és vizsgálódás után eredményekre jutott, akkor vesse össze tapasztalatait a mások nézetével és itéletével; tudja meg, milyen a gyermek rendes társasága, hol időzik előszeretettel, mivel foglalkozik legörömestebb, mily élvezetekre vágyódik leggyakrabban: mert bizonyos fokig a gyermekekre is lehet alkalmazni a következő mondásokat: „ex oculis, loculis, poculis cognoscitur homo“ — és „noscitur ex aliis qui non cognoscitur ex se.“

Csak gondoljunk vissza deákéveinkre. Nem tudunk-e eseteket arra, hogy a deákok egymást sokkal jobban ismerték, mint a tanárok? Egyes esetekben ez iskolánkban is előfordulhat, hogy a gyermekek egyik-másik társukról többet tudnak, mint a tanitó. Az is sokszor előfordul, hogy alig kerül ki egyik-másik fiu vagy leány az iskolából, azonnal más a jelleme, mint a minőnek lenni mi gondoltuk. Ebből az következik, hogy a tanitó a gyermekek kiismeréseiben nagyobb mértékben haladhat előre, ha kutatásait arra a dologra is irányitja, hogy mikép itélik meg a gyermekek egymást. Ez azonban csak paedagogiai tapintatossággal történjék.

Nagyon természetesen nem fogja a tanitó a gyermekek itéletét magáévá tenni, hanem csak arra való lesz ez, hogy összehasonlithassa a maga megfigyeléseivel és itéletével, s esetleg tovább vizsgálódik, mielőtt végérvényes itéletet alkotna. Rendesen igaznak fogja találni a tanitó a költőnek ama mondását: „Milyen titkos valami a gyermek!“

A tanitó azonban soha se tekintse emberismeretét befejezettnek; ha a gyermek gondolkozás- és foglalkozásmódja főbb vonásokban előtte ismeretes lenne is, mégis meg kell fontolnia, hogy ezek olyan gondolkozás- és foglalkozásmódok, melyeknek iránya mindenap más lehet.

A tanitó megfigyeléseiben legyen meg a folytonosság, hogy tanitványait a fejlődés többféle fokában alaposan megismerhesse. Természetesen nagy előnyére leend a tanitónak az, ha az emberismeretet tárgyaló iratokat szorgalmasan olvassa, vagyis lélektani ismereteit folytonosan gyarapitja.

Fődolog azonban mégis az marad, hogy elsősorban ismerje a tanitó önmagát — és pedig a lehető legkörülményesebben, másszóval: az emberismeretet az önismereten kezdje tanulni.

Szentgyörgyi Károly.

HIREK.

— **Czimadományozás.** Király ő felsége báró Abele Rezső foldinknek, a fiumei és magyar-horvát tengerparti kormányzóságnál alkalmazott miniszteri titkárnak az osztálytanácsosi czimet és jelleget dijmentesen adományozta.

— **Áthelyezés.** Király ő felsége az igazságügyminiszter előterjesztésére derék járásbirónkat, Szabó Lászlót, hasonló minőségben a komáromi járásbirósághoz a saját kérelmére történendő áthelyezését megengedte, minek folytán a kőszegi járásbirói állomás legközelebb üresedésbe jön. Ugy halljuk, hogy az állomást pályázat utján fogják betölteni.

— **Ezredösszpontositás.** A soproni magy. kir. 18. számu honvéd gyalogezredet, melyhez a kőszegi zászloalj is tartozik, f. é. szeptember hó 1—6-ig Szombathelyen összpontositják. Evvégből Zsoldos Ferencz ezredes és dandárparancsnok e hó 27-én honvédeink felett szemlét tartott és még aznap a fegyvergyakorlatok terepszakaszának megszemlélése végett Szombathelyre utazott.

— **Kerületi gyülés.** Az augusztus hó 3. 4. és 5. napján Kőszegen tartandó ág. ev. kerületi gyülésre minden előkészület meg van téve. A gyülés, mint egyébkor is, a templomban lesz, a bankett 3-án a bálházban.

— **Az országos vásár** mult hétfőn igen silány volt. Az emberek nem végeztek volt még az aratással, annál kevésbé értékesithették termésüket. Nem volt pénzük s azért nem is igen látogattak el a vásárra, a ki pedig azon megfordult, csak a legszükségesebb szerszámát szerezte be és aztán ment tovább. A főpiaczon, a hol sürü tömegekben tolongnak máskor az emberek, kényelmesen föl-alá járhatott az ember, és az eladók összetett kezekkel lesték a vevőket, a kik nem igen iparkodtak bevásárlásukkal. Egy kis élénkség csak a marhavásártéren volt. Vásárra hoztak 207 lovat és 1577 szarvasmarhát, melyből elkelt 148 ló és 956 marha.

— **Változás a tanfelügyelőségnél.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Cserenyei Imre vasvármegyei segédtanfelügyelőt hasonló minőségben Nyitrára helyezte át és helyére Mosdósy Imre vallás- és közoktatásügyi miniszteri fogalmazó-gyakornokot nevezte ki segédtanfelügyelővé.

— **Megerősités.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Rácz József szalónak-üveghutai állami iskolai tanitót állomásán végleg megerősitette.

— **Fölvétel az árvaházba.** A vasvár-szombathelyi székeskáptalan által az 1892/3. tanévre a következő ifjak vétettek fel a kőszegi Kelcz-Adelffy-féle árvaházba: Balogh Dénes (100 frt mellett), Barabás Ernő (100 frt), Bekes Rezső (Bekes-alapitványra), Berényi György (Grosz-féle alapitványra) Biczó Géza (200 frt mellett), Biedermann Albert (Török-féle alap.) Faics Endre (Cigány-féle alap.) Güntter Ferencz (200 frt), Horváth Alajos (200 frt), Kas Géza (100 frt), Kelcz Jenő (Kelcz-alap.), Kocsár József (200 frt), Maxl Ernő (Kelcz-Adelffy-alap.), Novák Károly (200 frt), Péter József (200 frt), Pomper József (Török-féle alap.), Puskás István (Grosz-mann-féle alap.), Rozsonits József (K.-A.-féle alap.), Soós Zsiga (Ferenczi-féle alap.) Sziiagyi Dezső (200 frt), Saági N., Takáts József (200 frt), Tőke Károly (K.-A.-féle alap.), Vogrinosits János (200 frt), Wukossovits Péter (100 frt), Wunsam Ferencz (200 frt); Ezekhez jön még kettő, ugy hogy összesen 28 lesz az ujoncz.

— **A millenniumi kiállitás.** A kőszegi ipartestület az 1895-iki budapesti kiállitás kérdésében oda nyilatkozott, hogy a kiállitást nem tartja kivánatosnak, mert az az egyes iparosokra nézve nagy költséggel jár. Mi ugy tudjuk, hogy a szakemberek és az ország polgárai a kiállitás megtartását hazánk általános közgazdasági érdekei szempontjából nagyon is óhajtják, még abban az esetben is, ha — amint az másképp nem is gondolható — egy kis költséggel jár.

— **Szarvasmarha szemle.** A vasvármegyei gazdasági egyesület f. é. szeptember hó elején a megye több helyén és igy nevezetesen itt Kőszegen is szarvasmarha-szemlét, illetőleg állatdijazást rendez. Ezuttal a a dijazások az eddigitől némileg eltérő módon fognak eszközöltetni. A dijazott állatok tulajdonosai ugyanis kötelezve lesznek arra, hogy állataikat bizonyos ideig tenyésztésre megtartsák, a mely eljárásnak czélja az volna, hogy a jó anyag visszatartása némileg biztositassék. Ezt az eljárást különben ott, a hol az állattenyésztés a fejlettség magasabb fokán áll, mindenütt követik. Idején lesz tehát, ha a jó példát mi is követjük.

— **Idegen fogadtatása.** A napokban Kőszegen járt egy fővárosi tanitó, ki a *Strucz*-ban nem tudván éjjeli szállást kapni, egy belvárosi asszonynál kopogtatott, bebocsáttatást kérve. *Idegen:* „Asszonyom ide utasitottak, hogy kérjek éjjeli szállást; lesz szives . . .“ *Kőszegi asszony:* „No de megmondom, hogy 1 frt 20 krt fizet.“ Az idegen szó nélkül leteszi paktáskáját, miközben az asszony folytatja: „Hanem azt megmondom, hogy czipőt nem tisztogattatok, se ruhát.“ *Idegen:* „Nem szükséges asszonyom, majd csak magam tisztogatom; ajánlom magamat!“ Az idegen aztán — persze szörnyü fogalmat szerezve a ni idegenforgalmas városunkról — dolga után látott, miközben ugy értesült, hogy Kőszegen olcsóbban is meg lehet hálni, tisztogatnak is az emberre és a mi fő, barátságosabban fogadják az idegent, mint azt imént tapasztalta. Kapta tehát magát, odament szál-

---

kilenczven százaléka (tisztviselői, kereskedő, magánhivatalnoki, gazdasági pályán) nem viszi privát vagyon nélkül harmincz éves koráig annyira, hogy csekély évi jövedelméből hitvest és gyermekeket tarthasson el.

S igy lehetne dissuertálni erről a kérdésről hol a tudás, hol a képzelőtehetség segélyével egészen a kilenczedik falu határáig, a nélkül, hogy kiderülne: hova czéloz hát a franczia kamarához benyujtott törvényjavaslat, a mely nyilvánvalólag nem oda akar lőni, a hová jelenlegi formájában czéloz? S van még ennél is érdekesebb oldala a dolognak: az érdekelt felek véleménye házasulandó férfiak és férjhez menendő hölgyek nézete a hényszerházasságról.

Az érdekelt fél vélekedése lévén minden körülmények között döntő, a „Magyar Géniusz“ szerkesztősége elég érdekesnek s elég aktuálisnak találja ezt a delicat természetű kényszerházassági kérdést arra, hogy fölkérje a közönséget: nyilatkozzanak róla a „Magyar Géniusz“ szerkesztőségéhez (Budapest, VII Kerepesi-ut 14. sz.) intézendő levelekben. Értesülésünk szerint a beérkező véleményeket akár pro, akár contra tárgyalják a kérdést, időnként ki fogják adni. Semmiféle hirlapi czikk, essay, vagy kathedrai filozofálás nem tisztázhat annyira egy nem csak állami és társadalmi, hanem erkölcsi életbe is mélyen bevágó institucziót, mint egy ilyen általános megbeszélés, mely a szóban forgó kérdést a legkülönbözőbb oldalról világitván meg, legkönnyebben kihámozhatja hüvelyéből a fűszeres magot.

Uj találmányok és műszaki leirások.

Közli: Bergl Sándor első budapesti szabadalmi irodája VI. Andrássy ut 30.

A kereskedelemügyi magy. kir. ministernél ujabban a következők kértek szabadalmat: Gombszoritó: Hermann Antal budapesti lakós. *Javitások iskolapadokon:* Feiwel Lipót budapesti lakós. *Régi fedéllemeztetőnek ragaszos fedéllemezzel való kettős rétegü befedése:* Bichu János budapesti lakós. *Egy darabból készült simaágyvasalás:* Fack és Savely budapesti cég. *Petroleum lámpaégő:* Szirmay Jakab budapesti lakós. *Uj függő-lakat:* Hajós Dezső és Zacsek István budapesti lakósok. *Uj szerkezetü szalag dörzsfék:* Zipernovszky Károly budapesti lakós. *Rögtön mentő jék:* Palencsár Endre lőcsei lakós. *Dupla balanc vetőgép:* Havas Mihály budapesti gépészmérnök. *Pneumatikus dohányzó készülék:* Weinstok Ignácz budapesti lakós. *Embererő által hajtott kocsi:* Csányi Ferencz szabadkai lakós. *Forgó eke:* Kvasz Mihály csabai és Csipessy Gábor budapesti lakósok. *Kézi körfürész:* Takáts József győri lakós. *Szénvágó eszköz:* Kedviger Albert kükűllővárosi lakós. *Ujra feldugható tollak:* Basch Antal m. szaplonczai, Dieling Gusztáv és Wilhelm Lajos bécsi lakósok. *Patkószeg csipő szegecs beeresztő fogó:* Bratic József mitroviczai lakós. *Kikapcsoló mű kettős vágásu fűrészgép számára:* Bloch Mór liptó- ujvári lakós. *Áttörő (passirozó) készülék:* Mayer Gábor és Kasanszky Dömötör ujpesti lakósok. *Kovácsfuvó vasból:* Gong Ákos kolozsvári lakós. *Gőzöknek és folyadékoknak meleget közvetitő készülek:* Réthy János budapesti lakós. *Uj eljárás műtrágya előállitásánál:* Fischer Jakab budapesti lakós. *Vasuti árukocsizár:* Mandl Lajos Manó zágrábi lakós. *Bergerhof Ágost-féle universalis szecskavágó:* Bergerhof Ágoston budapesti lakós.

Miként forrasztunk fémet üvegre vagy porczellánra. Ezen különben igen érdekes művelet végrehajtásánál, kenjük be az üveg azon helyét, melyet femmel akarunk összeforrasztani, kamilla-olajba kevert clorplatinnal. Hogy az olajat, — mely e műveletnél semleges szerepet játszik — eltávolitsuk, hevitsük az üveget gyenge piros szinig. A platin réteggel bevont üveget most tegyük kénsavas réz-fürdőbe és kössük össze az elektromos telep negativ sarkával. Az áram meginditása után meglehetős vékony réz-réteg fog a platinra rakodni, mely arra nagyon erősen tapad. Az ily módon kezelt üveg horganynyal vasra, rézre, bronzra, platinra, szóval horganynyal forrasztható bármely femmel összeforrasztható. A platin-réteg helyet ezüstöt is használhatunk, azonban az előbbi tartósabb.

Időjárást jelző óra. Tudva van, hogy a higrometer — tudományos és műszaki kisérleteknél való alkalmaztatásán kivül — mint időjárást jelző műszer is gyakran alkalmaztatik, mely célra az ma már különféle alakban és kivitelben kapható a kereskedelemben. Egy nagyon célszerű és az avatlanok használatára alkalmas legujabb higrometer-szerkezetet talált fel nem régiben Rentsch németországi kereskedelmi kertész. Ezen higrometer egy közönséges sulyokkal ellátott fali óra alakjában készül, melynek számlapja a szokásos óra beosztáson kivül még két skálát visel és pedig egyet, mely a nyári idényre

lásadójához és megköszönte a szivességét azzal, hogy ő neki, ha se tisztogatás se semmi, hát ágy sem kell. — „No jobb is — felelt az asszony — mert én szinészt ugy sem fogadok szivesen a házamba.“ Ehhez sem kell hát kommentár!

— **Pórul járt.** Egy fiatal ember — nevét és illetékességi helyét ezuttal kiméletből elhallgatjuk — mult csütörtökön Szombathely felől parasztszekéren jött a Strucz szállóba, hol nagy hangon parancsolgatott a maga és fuvarosa részére és meglehetős nagy számlát csinált. Megsokallotta ezt a pinczér és vallatóra fogta a fiatal gavallért (?), a kinek, mint kisült, egy árva krajczár sem koptatta a zsebét. Perze: a városházára került, hol most szülei a czech árával kiválthatják.

— **Kinevezés.** A győri pénzügyigazgatóság Stegmüller György, néhai Stegmüller László polgártársunk fiát Győrbe pénzügyőri szemlészszé nevezte ki.

— **Tűzoltóügyek.** A helybeli tűzoltó-egyesület kebeléből egy arra hivatott tagot a budapesti tűzoltó-tanfolyamra szándékoznak küldeni. — A tűzoltó-egyesület választmányánál aziránt tesznek lépeseket, hogy a helybeli zenekar mint tűzoltói zenekar fentartassek. — A pozsonyi tűzoltó-egyesület legközelebb 25 éves jubileumát fogja megtartani. Kivánatos volna, hogy a kőszegi tűzoltók, a kik a jövő évben hasonló ünnepséget fognak tartani, magukat Pozsonyban küldöttségileg képviseltetnék.

— **Egy halastó.** Puszta-Csó községnek a közepén, közvetlen a templom előtt van két pocsolya. Eredetét valószinű még Noé idejéből veszi, midőn a vizözön után a vizek a mélyebb helyekre futottak. S jó lehet ezen ősidő óta létező pocsolya a békák, szunyogok s különféle miazmák s bacilusok megszámlálhatatlan millióinak állandó meleg ágya: a köznép mégis *halastó* névvel csufolja, bár annak mocskos-zöldes, iszapos vizét hal soha nem szelte. A mult évben történt, hogy — daczára a község jobbjainak, kik a pocsolya betöltésén fáradoztak — a pocsolyát kiásták s ugy megmélyitették, hogy azóta a község gyermekeire tényleg veszélyessé vált ugy annyira, hogy csak most a közelmult napokban pusztán a véletlennek köszönhető, hogy egy gyermek bent nem fult. Sokat hallunk, olvasunk a gyermekek nagyfoku halandóságáról. S hogy ez igy van, tagadni nem lehet. De segitve nem lesz a bajon addig, legalább részben, tekintve a szerencsétlenségekből folyó gyermekhalandóságot, mig különösen azon helyeket nem teszszük biztossá, hol gyermekeink játszanak. Azelőtt csak közvetve volt veszélyes a nevezett pocsolya, a mennyiben kigőzölgésével a község levegőjét megrontotta; de most ez már kevés, mert e felvilágosodott század szégyenére még közvetlenül is veszélyessé tették. Felhivjuk e fatális dologra a felsőbb hatóság figyelmét!

— **Megyei közgyülés.** Holnap, augusztus 1-én, Szombathelyen megyei közgyülés lesz, melyen a Szele Kálmán halálával megüresedett árvaszéki I. jegyzői állást töltik be. A jelöltek Somogyi József és Pogány István.

— **Kaszárnyaégés.** A szombathelyi lovaskaszárnyában ismét volt tűz. E hó 24-én egy szerház gyuladt ki és teteje leégett. Egyéb kár nem esett.

— **Hirdetmény.** A nagym. m. kir. kereskedelemügyi miniszteriumnak f. é. 2303/eln. sz. a. kelt leiratával értesit, hogy az Egyptom és Olaszország között létrejött és f. é. julius 1-én hatályba lépett kereskedelmi egyezmény 6-ik czikkében több oly áru foglaltatik melyek az Egyptomba való bevitelnél 10%-nál magasabb vámdijnak nem vethetők alá és mely áruk az Egyptommal fennálló kereskedelmi egyezményünk 1890: XLI. t. cz. valamint az Egyptom és Belgium közt fennálló kereskedelmi egyezmény VI. czikkében felsorolva nincsenek. Ezen áruk a következők: nyers és motolált selyem és selyemfonál, selyemhernyópete, fonalok és szőtt áruk selyemből vagy tiszta floretselyemből is, burgonya, levesbe való főzelek és zöldség, fris állapotban, szárazon és elkészitve, nyers és elkészitett bőr, ürmös, faolaj, illó olajok vagy narancs czitron eszencziák és ezekhez hasonló egyéb eszencziák, finom és közönséges agyagáruk, téglák, tetőcserép, agyagmunkák, mész, gipsz, czement, földiszürok, nyers és tisztitott kén és kénvirág, összetett gyógyszerek, kinasó, közönséges és illatos szappan, illatszerek, férfi és női szalmakalapok, gyertya tartók, festékek, sózott, füstölt vagy elkészitett halak, vaj és sajt, márvány és alabastrom nyers állapotban, nagyjában elkészitve, fürészelve, fényezve vagy nem fényezve, mindennemű márvány és alabastrom munkák, látszerek, mathematikai, phisikai, sebészeti és vegyészeti műszerek, hangszerek, csernyők, ecsetek, nyers és megmunkált korál. Mindezen áruk az Egyptommal fennálló kereskedelmi egyezményünk IV. czikke értelmében tőlünk is ugyanazon feltételek mellett levén Egyptomba bevihetők mint Olaszországból, erről az érdekelt körök értesittetnek. Sopron, 1892. julius hóban.

A kerületi kereskedelmi és iparkamara.

— **Hirdetmény.** Ő nagym. a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur f. é. junius hó 13-án 34.516/VI. sz. a. kelt értesitése szerint, Deés város képviselő testületének azon szabályrendeletét, mely által a házaló kereskedés a nevezett város területén, a fennálló házalási szabályok 17. §-ában és az ezen szakaszt kiegészitő későbbi rendeletekben bizonyos vidékek lakóinak biztositott jogok épségben tartása mellett, — eltiltatott, helybenhagyta. Mire ezennel felhivjuk házaló kereskedőink figyelmét. Sopron, 1892. julius hóban.

A kerületi kereskedelmi és iparkamara.

— **Hirdetmény.** Az érdeklődő körök értesittetnek miszerint a beszterczebányai kereskedelmi és iparkamarának 1892. évi czímtára megjelent, és Türk József ur, beszterczebányai kamarai htvatalnoknál 2 frt 50 krért megrendelhető. Sopron 1892. julius hóban.

A kerületi kereskedelmi és iparkamara.

Különfélék.

— **Nemzetközi baromfi kiállitás Budapesten.** Az országos baromfi-tenyésztési egyesület ez év szeptember hó 22-től október hó 2-ig a földmivelési miniszterium támogatásával egy nagyobb szabásu baromfikiállitást és vásárt fog rendezni. Ezen kiállitás és vásár kapcsolatos lesz közönséges baromfi és tojásértékesitéssel is. Felhivatnak ennélfogva gazdáink, hogy a mennyiben volnának eladó közönséges tyuk, kacsa, lud és pulyka-feléik nemkülönben tojástermelésők, vagy esetleg nagybani tenyésztésére és szállitásra vállalkozának, küldjenek fel a kiállitásra minta-küldeményeket, melyekre a külföldről érkező és hazai nagyobb kereskedők kötnek vételi szerződéseket. Bővebb felvilágositással és kiálltási programmal szivesen szolgál: Parthav Géza egyesületi igazgató. Budapesten, Andrássy-ut 79. sz.

— **Baromfi és tojás** kivitelünk és így a termelési ág fellendülése és elömozditására a földmivelési és kereskedelmi m. k. miniszteriumok támogatásával egy részvénytársaság alakult. Ez a „Magyar kiviteli- és csomagszállitási részvény-társaság“, mely egyelőre a tojás, csirke, liba, pulyka, vad és vaj értékesitését ugy a hazai, mint a külföldi piaczon vette kezébe. A társaság akár a legmagasabb napi áron megvesz, akár pedig bizományban eladásra elfogad a fenti czikkekből bármily kis mennyiségi árut és ugy kis és nagy termelő egyaránt igénybe veheti szolgálatát. — Felvilágositással dijtalanul szolgál az igazgatóság, Budapest, mérleg-utcza II. sz.

Szinház.

Balog Árpád jól szervezett szintársulata e hó 27-én kezdte meg előadásait városunkban a bálház termében. A kedvezőtlen időjárás folytán egyidőre fel kellett hagyni azon gondolattal, hogy nyári szinkörben tartsanak előadást, legalább addig, mig időjárásunk teljesen jobbra fordul. A három darab után itélve, melyet eddig tartottak, el lehet mondanunk, hogy jó erőkből álló társulattal van dolgunk, és a tagok megjelenése után, hogy tisztességes emberek jöttek ezuttal városunkba. Ezt hangsulyoznunk kellett azért, mert az utóbbi időben a közönség elvesztette bizalmát a vidéki szinészek iránt, kik tengődő életet folytattak és néha visszaéltek az emberek bizalmával. Csak sajnálnók annálfogva, ha Balog szintársulata nem találná most nálunk fel azt, a mire olyan igen méltó: közönségünk bizalmát és támogatását.

Hogy közönségünk olyan gyéren látogatott el eddig a szinházba, az az emlitetteken kivül még abban a körülményben keresendő, hogy az igazgató nem volt szerencsés az eddig előadott darabok megválasztásában. *Vasgyáros, Ingyenélők, Náni* nem azon darabok, a melyekkel nálunk hóditani lehetne. Valami ujabb, nevesebb operette-el kell első izben fellépni, akkor azután lesz látszata a dolognak.

Lássuk az egyes előadásokat.

Szerdán bemutató előadásként „*Vasgyáros*“-t adták. E darabot közönségünk amugy is nagyon jól ismeri, evégből szükségtelen a darabról bővebben szólanunk; de meg kell emlékeznünk a szereplőkről és különösen Derblay személyesitőjéről (Balog Árpád), ki elismerést érdemlő, szép drámai erővel oldotta meg feladatát. Osztozott vele az érdemben Kecskeméti Irma (Clair) ki rutinnal s elég jó erélylyel vitte keresztül nehéz szerepét. Monori Sándor mint Bligny herczeg, Borsitzky Ilona mint Beaulieu marquisné nagyban hozzájárultak a sikerhez.

Csütörtökön: „*Ingyenélők*“-et adták, ugyancsak üres ház előtt. Az elkoptatott darab kevés közönséget vonzott; a szereplők kivétel nélkül jól megállták helyöket: Monori (Boros) humoros alakja és játéka, nemkülönben eredeti beszédmodora mindvégig élénk derültségben tartotta a közönséget. Balog Árpád (Weiner), ki oly hüen játszotta előzőleg drámaias szerepét, — ma eredeti módon adta a könnyüvérü charlatant. A „nagyhangu kisember“ Hrubos Árpád (Jani) erőteljes szép tenor hangjával valamint Balog Árpádné (Sári) kellemes énekével a közönség teljes megelégedését vivta ki. Kecskeméti Irma (Eszter), Iványi Antal (Bódi rendőr), Borsitzky Ilona (Fügéné) valamint a „*csengő ércz*“ dalkör tagjai!? szintén megfeleltek feladatuknak.

Pénteken: „*Náni*“ került szinre zónával, valamivel több közönség jelenlétében. Monori nagyon sikerülten játszotta a svab parasztot. Balogné a czimszerepben énekével aratta a legjobb sikert. Hrubos Árpád ma meggyőzte a közönséget arról, hogy nem csak énekelni, de hatásos játékot is képes produkálni. Balog Árpád jogász szerepét nagyon jól alakitotta. (Sugót kérjük, hogy pianóban működjék.)

Szombaton: „*Szegény Jonáthán*“-t adták, Milöckernek e hires operette-jét jóval nagyobb számu közönség előtt.

Ma vasárnap: „*A kis madaram*“ kerül szinre. E két darabról jövő számunkban referálunk.

Fanfaron.

Irodalom.

— **„Magyar Géniusz.“** Már több izben méltattuk e kitűnően szerkesztett és fényesen kiállitott képes hetilapot s a legujabb szám is megerősiti azon elismerő véleményünket, melyet a „Magyar Géniusz“-ról elmondottunk. Legujabban a 30. számot vettük, mely szinién díszes kiállitásban és felette gazdag tartalommal jelent meg. A czímkép királynénkat ábrázolja, a mint a Kalrsbad mellett levő „Hirschensprung“ nevü magaslatról szemléli a regényes vidéket. Igen érdekes a „Magyar Géniusz“-nak a „Kényszerházasság“-ról szóló közleménye, melyben felhivja a közönséget, hogy nyilatkozzék: üdvösnek jónak, czélszerűnek tartja-e a behozandó kényszerházasságot, vagy nem? Dóczy Lajos „Szakítás“ czimű remek novellája már magában véve is érdekessé tenné a számot, melyben még legkitűnőbb iróink: Karczag Vilmos, Gonda Dezső, Sajó Aladár, Szomaházy István, Szeredai Leó neveivel találkozunk. Pesti Fabula Gábor „Vasárnapi mesék“ czimű közkedveltségüvé volt rovatában a Xanteui vérváddal foglalkozik igen érdekes, satyrikus tollal. Keleti Ö Lajos — tehetséges ifjú iránk — a „Képviselőház“ első felvonásáról irt érdekes karczolatot. Már maga a tartalom annyira diséri a „Magyar Géniuszt“, hogy bővebb commentárra nem is szorul. Kik még nem ismernék olvasóink közül a „Magyar Géniusz“-t forduljanak a kiadóhivatalhoz (Budapest, Kerepesi-ut 14.), mely, mint lapunkat értesitő, készséggel küld mutatványszámokat. A „Magyar Géniusz“ előfizetési ára egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr. Az ujonnan belépő előfizetők a „Kenyér“ czimű emléklapot ingyen kapják.

— **Irodalmi esemény.** Valósággal az, még pedig olyan, a milyen nálunk vajmi ritkán fordul elő. Irói nemzedékünk termel mindenfélét, a mennyiség ellen nincs kifogásunk, az elbeszélő műfajok terén szépet, jót is produkálunk, — a verselés sem paug, nap nap után ujabb költeménykötetre hirdetünk előfizetéseket, — de a tudományos irodalom terén bizony igen szűk az aratás, a mi kétségbevonhatlan jele annak, hogy a vetés is szép volt. És még itt is határvonalat vonhatunk az egyes ágak közt. Szeretjük a theoriák cultusát és ha kell, a cserebogarak szellemi életének is akad monographusa, — de oly tudományos művek, melyek tudományos szinvonaluk daczára is széles elterjedésnek örvendenének, melyek általános érdeklődést keltenének, melyek olvasásával szivesen foglalkozik az is, kinek szellemi igényei a regényolvasáson nem terjednek tul, — oly ritkák mint a fehér holló. Ép ez okból helyesen irtuk czikkünk élére, hogy „irodalmi esemény“, — mert oly könyv fekszik előttünk, melyet örömmel, élvezettel lapozunk végig és melyre örömmel, lelkesedéssel hivjuk fel annak a nagy közönségnek figyelmét, mely a sajtóban szokott utmutatást keresni arra nézve, hogy a napi kritikának nincsenek-e maradandóbb becsü mozzanatai is. Marczali Henrik nagy történelmi művéről: „A legujabb kor történetéről“ van szó. Már a mikor az első füzeteket kaptuk a nagyszabásu munkából, akkor is megirtuk, hogy oly könyvvel szaporodik irodalmunk, melyre a külföld bármely országa is büszke, melyért akármely uémet is irigyünk lehetne. — A németek nem vádolhatók azzal, hogy történelmi irodalmuk szegény; — van annyi történetirójuk és annyi füzetes, köteles, bő és kisebb munkájuk, hogy sokkal kevesebb is sok lenne. — Más nemzetek történetirói is sokat foglalkoznek a multtal és ezerféle változatban tálalják fel az ó- és középkor eseményeit, — de az ujkor történelme jobbára már csak az elfogult nemzeti hiuság megtestesülése, — a mikor az természetesen megszűnik számbavehető történeti munka lenni. — A legujabb korról meg épenséggel nincs seholsem ily munka, mely a semleges álláspontot elfoglaló kritikus igazságszeretetével mutatna rá azokra az időkre és eseményekre, melyek — bár a multak következményei, — a mai államalakulásokra döntő befolyással birtak. Az előttünk fekvő nagyszabásu munka irója erre a nehéz és kényes feleletre vállalkozik. Dicséretére legyen mondva, ugy oldta meg feladatát mint a hogy azt a „II. József császár és kora“ irójától vártuk. — Nehéz volt a munkája, mert korunk tartalmas történetéből szakavatott átnézettel kellett azon eseményeket és változásokat csoportositania, melyek az emriség és az egyes államok mai állapotának megteremtésére a legnagyobb, sőt döntő befolyással birtak. Hisszen a jelen korban láttuk megtörténni azt, a mire egy ávszázaddal azelőtt gondolni sem mert senki. A származás megszünt előjog lenni, a müveltség a maradiság, az ősdiság fölé kerekedett. A nemességet odarugni, a kutyabőröket sutba lehetett dobni és a 77 őst számitó arisztokratának remegnie kellett hogy a minden korlátokat leromboló nép a vérpadra ne hurczolja. A legujabb kor története nyujtja hű képét annak, mint nőtte ki magát 1793-ból 1848, mint keletkezett az a mai napig eltartó forradalom, mely nélkül a mai liberalismus csak festett bálvány lenne. A nemzeti öntudat mind jobban kidomborodik és egységre, függetlenségre törekednek a népek, — megszületik az olasz, a német egység, — keletkezik a tiszteletet parancsoló független Maar-gyország, melynek ma már irigyei vannak, mig azelőtt csak kiaknézói akadtak. — Az ujabb kor történetében ismerkedünk meg az ujabb honalapitó nemzedékkel, Széchenyivel, Kossuthtal, Deákkal, bennük és általuk emelkedtünk oda, hogy ma modern ország vagyunk és hogy viszonyaink rendezvék mindenfelé, még ott is, a hol a kréta körül mindig hibát szerettek keresni. Ezzel vázoltuk nagyjában azt, a mit Marczali munkája felölel. Vázlatunk az érdem feltétlen elismerése. Csak még azt teszszük hozzá hogy a könyvnek minden része vonzó, zamatos irélyu és méltán sorakozik a legkiválóbb történészek munkáihoz. Hogy a kiállitásról is mondjunk valamit, hát elég annyit megjegyeznünk, hogy Révai testvérek a tartalomhoz méltó külső mezt adtak a könyvnek, mely diszes ékessége lesz könyvtárainknak és a kifogyhatatlan élvezet forrása mindazok számára, kik a hasznost a kellemessel egyesiteni tudják és akarják. A diszes mű ára, füzve 7 frt, diszkötésben 8 frt 50 kr.

Felelős szerkesztő: ***Wittinger Antal.***

Kiadó-laptulajdonos: ***Felgl Gyula.***

szól, az óraosztáson belül a következő megjelölésekkel: „szél“, „kellemes“, „változékony“, „szép“, „eső“ és „nedves“, a másik skálát pedig, mely a téli évadra szól az óra-beosztáson kivül: „vihar“, „tiszta“, „változékony“, „nagyon hideg“, „hó“ és „lanyha“ megjelölésekkel. Az óra első beállitásánál, valamint minneukor, ha az tisztogatás esetén vagy más alkalommal véletlenül helytelen állásba hozatnék, a mutató a tiszta időben az 1-es számra, esőzés vagy havazás alkalmával pedig a 7-es számra igazitandó. Ekképpen szabályozva, a szóban forgó időjárást jelző óra a megelőző napon, tehát már 24 órával előbb pontosan fogja jelezni a bekövetkezendő időváltozást. Maradandó időjárás esetén az óra mutatója sem változtatja állását. Közelebbi adatokkal szivesen szolgál e lap előfizetőinek a fennt jelzett iroda, kik az időjárást jelző óra beszerezni kivánnák.

Az aranycsinálás titka. Berthelot francia vegyész kitalálta, hogy miként lehet aranyat csinálni ezüstöl. A párisi akadémiában kollégáinak egy uj ezüstöt mutatott be, melyet bátran aranynak tarthatná az ember. Ezt az aranysárga ezüstöt barré ezüstsókkal és vascitráttal való kezelés folytán állitotta elő. Ettől az uj aranyozó módszertől sokat várnak, mert nem kopik és nemcsák a felülete, hanem a belseje is olyan, mint a szinarany. De egyszersmind kiszámithatlan csalásoknak tág tért nyit. Valószinüleg ez a találmány volt ismeretes a középkorban s ez adhatott okot az alchimisták állitására, hogy ezüstből aranyat lehet csinálni.

12601/2 sz.

Hirdetés.

A kiküldött városi cs. kir. járásbiróság Neubau Bécsben közhirré teszi, hogy Freyler Rezső magyarországi kőszegi illetőségű, fehérnemű árus, utoljára Bécsben VII. ker. Linden-utcza 27. szám alatt lakván, 1892. május 25-én végrendelet hátrahagyása mellett, melyben neje Freyler Janka egyedüli örökössé ki van nevezve, meghalt.

Ennél fogva utasittatnak mindazok, a kik osztrák állampolgárok vagy Osztrakországban tartozkodó idegenek s azt vélik, hogy mint örökösök, hagyományosok vagy hitelezők e hagyatékra nézve igényt tarthatnak, hogy e jogaikat annál bizonyosabban 1892. szeptember 1-ig az alólirt járásbiróságnál érvényesitsék, minthogy különben, ha a hagyatéktárgyalás az ingó hagyatékra nézve az illetékes magyar hatóságnak átengedendő volna, e hagyaték az illető magyar hatóságnak vagy azon személynek, ki ez utóbbi által az átvételre kellőleg igazolva leend, át fog adatni.

Egyuttal felhivatnak azon külföldi személyek, a kik mint örökösök vagy hagyományosok e hagyatékra igényt tartani akarnak, miszerint tekintettel arra, hogy a hagyományi özvegy Freyler Janka mint végrendeletileg kinevezett egyedüli örökös az alólirt járásbiróság által eszközlendő hagyaték tárgyalását kérte, 1892. szeptember 1-ig igényüket e járásbiróságnál jelentsék be, mert ellenesetben és ha a tárgyalás is az ingó hagyatékra nézve az illetékes magyar hatóság részéről igénybe vétetik, az ebbeli tárgyalás az alólirt biróság által az itteni törvények szerint eszközöltetni fog.

A (kiküldött városi) cs. kir. járásbiróság Neubau.

Bécsben 1892. julius 7-én.

(P. H.) **Zinsler** s. k.
törvényszéki tanácsos.

Piaczi-árak.

		frt.	kr.			frt.	kr.
Buzaliszt I.	100 kilo	15	40	100 kilo burgonya		1	85
„ II.	„	15	10	Marhahus	1 kilo	—	60
Rozsliszt I.	„	13	60	Marha zsir		1	10
„ II.	„	12	—	Disznóhus	„	—	52
Buzakorpa	„	5	—	„ zsir	„	—	68
Rozs „	„	5	—	Borjuhus	„	—	60
Köleskása	„	14	—	Birkahus	„	—	36
Dara	„	17	—	1 méterül bükkfa		13	50
Árpa dara	„	8	—	„ „ dorong		10	—
Széna	„	2	52	„ tölgyfa		9	40
Szalma	„	1	90	„ „ dorong		7	90

Leszállitott áru selyemszövetek 25%—33⅓%ig és 50% leengedése az eredeti árakból szétküldd darab és végszámra vám- és portomentesen Henneberg G. gyári raktára Zürichben. Minták postafordultával. Levelekre Svájczba 10 krajczáros bélyeg ragasztandó.

Sűrű minták magánvevőknek ingyen és bérmentve.
Mintakönyvek szabók számára bérmentetlen.

Öltözékeknek való kelmék.

Peruvien és Dosking a magas klérus számára, szabályszerű kelmék cs. és kir. tiszti egyenruhaknak, aggharozosok-, tüzoltók-, tornászok- és liberiáknak, billárd- és játékasztalokra való posztó, (loden), vizhatlan vadász ahatoknak, mosdkelmek, utazóplaidek 4—14 frtig stb. Aki olcsó, tisztességes, tartós, tiszta gyapjus posztóárukat és nem oszó rongyokat, melyek minden oldaról vevésre ajánltatnak és alig érdemesek a szabó ollójára, akar venni, forduljon

Stikarovsky Jánoshoz Brünnben

Ausztria-Magyarország legnagyobb posztógyára.

Figyelmeztetésül! A n. é. közönség oly czégek elől, melyek 3-10 méter hosszu „maradékokat", „szelvényeket", és ugynevezett „metszelékeket" salonöltözékekre hirdetnek, megintetik.

Már az egyenlő hosszuság bejelentésben látszik a nyilt szédelgés, mert az ilyen maradékok stb. divattalan, rossz, eladhatatlan darabokból lesznek összeállitva. Ilyen nyuzadék áru, melyet ezen czégek már a második vagy harmadik eladótól vesznek, alig ér a vevőárnak egy harmadát.

Szétküldés utánvét mellett csak 10 frton felül bérmentve. — Levelezés német, magyar, cseh, lengyel, olasz és francia nyelven.

1430/92.

Árverési hirdetményi kivonat.

A kőszegi kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság közbirre teszi hogy Gergácz István végrehajtatónak Gergácz Lóri végrehajtást szenvedő ellen 86 frt 32 kr tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a kőszegi kir. járásbiróság területén lévő a Nemes-Csoó községben fekvő a nemes-csoói 1. számu tjkvben A † 1 hrsz. 1 házsz. házra egészben 160 frtban, — a nemes-csoói 154 sz. tjkvben felvett A † 432/c hrsz. szántóra 110 frtban, — † 437/c hrsz 19 frtban, — † 474/c hrsz. 11 frtban, — a nemes-csoói 155 sz. tjkvben A † 432/b hrsz. szántóra 110 frtban, — † 437/b hrsz. szántó 23 frtban, — † 474/b hrsz. erdőre 11 frtban, — a nemes-csoói 156 sz. tjkvben felvett A † 224 hrsz. legelőre 1 frtban, — † 432/a hrsz. szántóra 110 frtban, — † 437/a hrsz. szántóra 24 frtban, — † 474/a hrsz. erdőre 11 frban mindannyira ugy végrehajtást szenvedett, mint Gergácz István és kiskoru Gergácz Julia illetőségére egészben az árverést a megállapitott kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok

az 1892. évi szeptember hó 29-ik napján d. e. 10 órakor Nemes-Csoó község házánál

megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10% át készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi november hó 1-én 3353. sz. alatt kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Kőszegen, 1892. évi junius hó 18. napján.

A kőszegi kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság.

Cognac-quint-kivonat.

Kitünő, egészséges és tartalmas cognac pillanat alatti készitésére, mely a valódi franczia cognactól semmiben sem különbözik, ajánlom e **jónak bizonyult** különlegességet.

Ára 1 kilónak (elég 100 liter cognac készitésére) 16 frt o. é. Készitési utasitás ingyen mellékeltetik. **Legjobb sikerért és egészséges gyártmányért kezeskedem.**

Spiritusz megtakaritás

érhető el felülmulhatlan **pálinka-erősitő kivonatom** által; ez az italoknak kellemes, erőteljes izet ád és csakis nálam kapható. Ára kilónként 3 frt 50 kr. (600—1000 literre) használati utasitással együtt.

E különlegességeken kivül ajánlom még valamennyi **essenciámat, rum, szilvapálinka, törköly, fükeserü,** valamint a létező **likőrök, szeszesitalok, eczet** és **boreczet** készitésére felülmulhatlan minőségben. Készitési utasitások ingyen mellékeltetnek.

Árjegyzék ingyen.

Egészséges gyártmányokért kezességet vállalok

Pollák Károly Fülöp,

essenc-különlegességek gyára, PRÁGÁ-ban.

(Tisztes képviselők kerestetnek.)

STADLER ZSIGMOND

DIVATÁRUHÁZA — ezelőtt Stadler Salamon — SZOMBATHELY

ALAPITTATOTT 1821.

Dús választék mindennemű uri és női **divatczikkek, Confectio, fehérnemüek, vásznak, selyem- és kézmüárukban** a legfinomabb kivitelig — **Kelengyék, uri- és női toilettek, felöltők** stb. a legutolsó divat szerinti elkészitését, legjutányosabb árak mellett eszközlöm.

Nagybani áruosztályomat (I. emelet) a t. cz. kereskedő urak — és az első magyar **vitorlavászon, vizmentes ponyva és zsákgyárnak** nálam lévő raktarát a t. cz. uradalmak és gazdászok b. figyelmébe ajánlom.

Mintagyüjteménynyel kivánatra bérmentve szolgálok.

Teljes tisztelettel

Stadler Zsigmond.

Hirdetmény.

1.) Locsmánd nagyközség tulajdonát képező **korcsmaépület** mely áll: **4 szoba, 1 konyha, 1 élés kamra, 1 pincze, 1 mészárszék, istálló, szin-pajta, jégverem** és **házi kertből** 1893. évi január hó 1-től 3 egymás után következő évekre

1892. évi augusztus hó 21-én d. u. 2 órakor

nyilvános árverés utján a legtöbbet igérőnek haszonbérbe fog adatni.

2.) Az 1883. évi LL. t. cz. 38-ik §. alapján 1893. évi augusztus 1-től számitandó 6 egymásután következő évekre a község 2731 holdból álló határterületén gyakorlandó vadászati jog

1892. évi augusztus hó 28-án d. u. 2 órakor

fog a legtöbbet igérőnek bérbe adatni.

Mindkét árverésre vonatkozó feltételek a községi biró házánál bármikor belekinthetők — az árverések is a biró házánál tartatnak meg.

Locsmánd, 1892. julius 20-án.

Weber János,
biró.

Mindennemű **műtrágya.**

A magas kormány kezdeményezése folytán alapitott

„HUNGARIA" műtrágya-, kénsav- és vegyi ipar részvény-társaság

ajánlja saját gyártmányu, tiszta kénsavval feltárt, e ismert kitünő minőségü műtrágyáit: **csontliszt-, spodium-, ammoniak- és ásványi superphosphatokat, párolt csontlisztet, Thomassalakot, chilisalétromot,** kénsavas kálit és ammoniakot; különlegességeket, mint: szőlő-, répa-, rét-, kender- stb. trágyát és mindennemü egyéb műtrágyát, kénsavat, réz- és vasgáliczot. — Talaj-elemzések dijmentesen eszközöltetnek. Felvilágositással és árjegyzékkel készségesen szolgál gyáraink központi irodája **Budapest V, Erzsébett 9. sz. II. e.** hová levelek és megrendelések intézendők. Telefon-szám 882.

Thomas-salak.

Nyomatott Feigl Gyula könyvnyomdájában Kőszegen.